

Следъ всичко това чувате да казватъ за нѣкого, че е волевъ човѣкъ. — Защо е волевъ? — Защото билъ смѣлъ, излѣзълъ срещу врага си и го убилъ. И това е своеволие, а не воля. Каква воля е тази, чрезъ която човѣкъ въ единъ моментъ може да разруши великото и красивото, което Богъ е създалъ въ продължение на милиони и милиарди години? Каква воля е тази, която взима чука въ ржка и разрушава красивата статуя на единъ виденъ художникъ? Каква воля е тази, която изгаря съчинението на единъ виденъ писателъ или поетъ? Каква воля е тази, която унищожава съчинението на единъ великъ ученъ, което има за целъ да подобри състоянието на цѣлото човѣчество? Това не е воля. Положителната, истинската воля преди всичко включва въ себе си разумността. Ние говоримъ за разумната, творческа воля, а не за онази, която руши и унищожава нѣщата.

Съвременнитѣ хора се мжчатъ и страдатъ. — Защо? — Не сж доволни отъ живота си. Ако се вгледате въ живота, ще видите, че въ всички негови прояви, въ всички области, между всички общества и народи, отсжтствува истината. Навсѣкжде се носятъ невѣрни съобщения. Като се натъкватъ на невѣрни слухове, хората се оправдаватъ съ думитѣ: Нѣма нищо, това сж бѣли лъжи. Значи, бѣлитѣ лъжи сж невинни, оправдаватъ се. Какво ще кажете, тогава, за чернитѣ лъжи? По какво се различаватъ бѣлитѣ отъ чернитѣ лъжи? Опашкитѣ на бѣлитѣ лъжи се виждатъ, а на чернитѣ не се виждатъ. Бѣлитѣ лъжи се допусчатъ, понеже сж извънъ законитѣ на морала. Тѣхъ не ги хваща законътъ. Споредъ мене, моралътъ представя онова разумно начало, което действува въ свѣта и се прилага еднакво къмъ всички живи същества. Следователно, този законъ обхваща еднакво и растенията, и рибитѣ, и птицитѣ, и млѣкопитаещитѣ, и хората. Великиятъ мораленъ законъ засѣга всички същества и еднакво ги държи отговорни. Като изучавате живота, ще видите, че този законъ действува навсѣкжде.

Въ едно габровско село се случило следното нѣщо: Една майка имала едно момченце, доста немирно. То често се катерило по дърветата, разваляло гнѣздата на птичкитѣ, взимало яйчицата имъ. Ако пъкъ имало малки, взимало ги да си играе съ тѣхъ. Единъ день то